

Christel Kautiala
johtava asiantuntija, DI
Destia Oy

Alkopuomin toimintaperiaatteet ja kokeilut Ruotsissa

Alkopuomilla tarkoitetaan automaattista valvontavälinettä, joka mittaa uloshengitysilmaasta, onko ajoneuvon kuljettaja nauttinut alkoholia vai ei.

Ruotsissa alkopuomilaitteita on kokeiltu Göteborgin ja Tukholman satamissa. Ruotsin kokemusten mukaan poliisin nykyresursseilla pystytään puhalluttamaan moninkertainen määrä kuljettajia perinteiseen rattijuopumusvalvontaan verrattuna. Alkopuomitoiminnalla on kokeilun perusteella lisäksi ennaltaehkäisevä vaikutus mm. tehokkaan tiedotuksen takia.

Alkopuomitoiminnan kuvaus

Toimintaperiaate on hyvin yksinkertainen. Jokainen laivalta tullut kuljettaja pysähtyy sulkupuomin kohdalla ja puhaltaa lyhyen, noin kahden sekunnin, puhalluksen puomilla olevaan laitteeseen. Jos tulos on negatiivinen, puomi aukeaa ja matka jatkuu. Jos taas laite havaitsee merkkejä alkoholista, niin puomi pysyy kiinni ja paikalla tilannetta seuraava poliisi tulee suorittamaan tarkemman mittauksen. Jos

*Kuljettajista
98 % kertoo
alkopuomilaitteiden
käytön olevan helppoa
tai erittäin helppoa.*

kuljettaja puhaltaa poliisinkin mittariin rattijuopumusrajan ylittävän tuloksen, viettäen hänet jatkotarkastukseen. Viereisessä rakennuksessa sijaitsevalla tarkkuusalkometrillä saadaan humalatilän tulokset muutamassa minuutissa, jolloin koko prosessi on todella nopea. Henkilöautot viipyvät alkopuomeilla keskimäärin noin 4-5 sekuntia ja raskas liikenne noin 10 sekuntia.

Alkopuomikokeilun toteutus Ruotsissa

Ruotsissa ensimmäinen alkopuomikokeilu käynnistettiin vuonna 2013 Göteborgissa. Kun se osoittautui toimivaksi ja luotettavaksi käynnistettiin syyskuussa 2014 alkopuomitoiminta myös Tukholmassa (Frihamnen), johon saapuu laivoja Latviasta (Riika), Virossa (Tallinna) ja Venäjältä (Pietari). Lisäksi alkopuomilaitteiden kautta on ohjattu Suomesta tulevaa liikennettä Värtahamnenista. Tukholmassa oli käytössä neljä laitetta henkilöautoille ja kaksi raskaalle liikenteelle. Kokeilun oli tarkoitus päättyä vuoden 2014 lopussa, mutta positiivisten kokemusten takia toimintaa jatkettiin vuoden 2016 alkupuolelle saakka.

Ruotsin kokemusten mukaan alkopuomilaitteeseen puhaltaminen on helppoa. Kuljettajista 98 % kertoo alkopuomilaitteiden käytön olevan helppoa tai erittäin helppoa.

Liikennevirta satamasta alkopuomikokeilun aikana

Alkopuomilaitteiden kohdalla on Tukholmassa enemmän kaistoja kuin muualla sataman poistumisväylillä. Jonoja syntyy vasta, kun ajoneuvot poistuvat satama-alueelta.

Tukholman satamassa on neljä kaistaa henkilöautoille ja kaksi kaistaa raskaalle liikenteelle.

Usealla kuljettajalla oli huomattavan korkeat promillemäärät, joista korkein oli 2,18 %.

Puhalluksen jälkeen puomit avautuvat, mikäli puhalluskoe hyväksytään.

eelta muun liikenteen joukkoon. Jos jonoja alkaa jostakin syystä syntyä, alkopuomit avataan ja ajoneuvojen annetaan ajaa niiden läpi ilman puhallutuksia. Ennen alkopuomilaitteiden käynnistämistä tarkistetaan aina, että lähistöllä on poliisipartio, joka tulee tarvittaessa paikan päälle. Normaalityöntilanteessa satamassa ei ole poliiseja.

Alkopuomitoiminnan vaikuttavuus Ruotsissa

Tukholman satamassa (Frihamnen) puhallutettiin ennen alkopuomikokeilua vuonna 2013 yhteensä noin 6 600 kuljettajaa, joista rattijuoppojen ($\geq 0,2\%$) osuus oli 0,91 %. Ruotsin koko tieliikenteessä rattijuoppojen osuus oli vuonna 2013 noin 0,23 %. Satamissa rattijuoppojen osuus oli noin nelinkertainen muuhun liikenteeseen verrattuna.

Tukholman satamassa syksyllä 2014 kolmen kuukauden aikana kerättyjen tilastojen mukaan noin 12 500 kuljettajaa puhalsi alkopuomilaitteeseen, joista rattijuoppojen ($\geq 0,2\%$) osuus oli 0,7 %.

Rattijuoppojen osuus oli suurimmillaan ensimmäisen viikon aikana. Tämän jälkeen osuus on vähentynyt ja kokeilun 11 viimeisenä päivänä yhtään rattijuoppoa ei ollut.

Alkopuomikokeilun alussa, ennen kuin kaikki matkustajat olivat sisäistäneet tiedon puhallutuksesta satamasta poistuttaessa, kiinnijääneitä oli paljon. Yhden päivän aikana jäi jopa 9 kuljettajaa kiinni alle kahdessa tunnissa. Usealla kuljettajalla oli huomattavan korkeat promillemäärät, joista korkein oli 2,18 %. Kokeilun edetessä kiinnijääneiden promillemäärät alenivat.

Ruotsin hallitus on keväällä 2016 antanut Trafikverketille (Ruotsin Liikennevirastolle) tehtävän valmistella alkopuomitoiminnan aloittamista 3-5 satamassa. Myös Suomessa on menossa esiselvitys alkopuomien mahdollisesta käytöstä rattijuopumusvalvonnassa.

Kiinnijääneiden kuljettajien osuus puhallutetuista kuljettajista (edellisen 7 päivän summa).

Puhalluslaite ja ohjeet kuljettajille 12 eri kielellä.

Liikennevalvontakeskus

